

АНІ НАЙМЕНШОГО КУСНИКА
УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ ВОРОГАМ!

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!
Т. Шевченко

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

UKRAINIAN COMMUNITY WORD

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СУВЕРЕННО-СОБОРНИЦЬКОЇ, ТРУДОВО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
І РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ДУМКИ.

ВИХОДИТЬ МІСЯЧНО

Видає: Українська Громада імені Микити Шаповала в ЗДА. Редагує: С. Зеркаль

Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела.

Статті підписані власним прізвисьмом автора, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції і за них від-
повідають самі автори.

За надіслані до вміщення в журналі статтів, поезії, наукові праці то-що редакція не виплачує авторам ніяких гонорарів
і не вступає з приводу цього в ніяке листування.

Редакція застерігає собі право скорочувати надіслані матеріали і правити мову. Редакція не вступає в ніяке листування
з авторами з приводу цього. Незамовлені і не використані матеріали звертаються лише тоді, коли автор матеріалів ви-
разно це собі застеріг і коли долучив заадресовану до себе коверту з відповідною поштовою оплатою.

Передплата виносить: річно 3.50 дол., піврічно 1.80 дол. Поодиноке число 30 цент.

Всі листування і пересилання грошових внесків просимо засилати тільки на подану адресу.

P. O. BOX 103, BROOKLYN 25, N. Y., U. S. A.

Рік IV.

Новий Йорк, Липень, 1956 р.

Чис. 8/44/

З І Н І С Т :

1. С.Зеркаль: Століття народження Івана Франка...	Стор.	171.
2. Іван Франко: Де - що про себе самого...	"	177.
3. М.Шаповал: Мандрівне /Продовження/...	"	179.
4. М.Шаповал: І придуть дні однаю... На вицнаєсті...	"	181.
5. С.Зеркаль: Минулість і майбутність України /Продовження/...	"	185.
6. С.Хмелівський: Ляхомія...	"	192.
7. Чалий: Молитва...	"	194.
8. Листування. Ікроїди...	"	194.

І В А Н Ф Р А Н К О

У століття народження. 15.VIII.1856 - 15.VIII.1956.

В родині селянина - коваля, в присілку Гори, біля села Нагуєвичів, Дрогобицького повіту, в Українській землі - Галичині, 15 серпня 1856 р. народився Іван Франко.

Дітство своє І.Ф. провів в селянському середовищі і тому знав дуже добре селянські злидні. Батьківська кузня була першою школою життя І.Ф.

Початкову народню школу скінчив в селі Ясиниці-Сільній, а нормальну школу покінчив в Дрогобичі. В 1875 р. І.Ф. вступив до Львівського Університету. Через активну участь в студентському житті, за приналежність до редакції студентського органу "Друг" і ніби за приналежність до соціалістичного товариства його арештовують і продержують у в'язниці 9 місяців.

1877 р. його звільняють з університету, як небезпечного організатора і трибуна селянської революційної молоді. Та Франко з такої долі не впадає в розпач та ще з більшим завзяттям береться до дальшої боротьби. З своїм приятелем і однодумцем Михайлом Павликом організує видання журналу "Громадський Друг", в якому містять свої статті про рух робітничого і селянського суспільства.

1879 р. Франка арештовано вдруге, протримали три місяці і як безвинного відсилають пішки хорого, під ескортою жандармів до дому. Хворий і без засобів до життя І.Ф. опинився в критичному стані, ледви не помер.

1889 р. перед соймовими виборами І.Ф. знову арештовують, продержують у в'язниці два з половиною місяці, і після виборів звільняють без обвинувачення. Повернувшись з в'язниці, вже після виборів, продовжує свою видавничу роботу і не здає своїх позицій перед урядовою реакцією і церквою.

1890 р. Франко і Павлик засновують "Русько-Українську Радикальну Партію", першу українську соціалістичну селянську партію і газету "Народ". До цього часу в Галичині не існувало ніяких політичних партій.

1893 р. І.Ф. закінчив університет у Відні, захистив докторську дисертацію і мав бажання викладати українську літературу в Львівському університеті. Та через революційні і соціалістичні погляди його не прийнято, "батьки народу" - реакціонери і клерикали про це постаралися.

1898 Франко стає одним з редакторів "Літературно-Наукового Вістни-

ка" у Львові, та стає до розробки соціальних проблем науковою методом, які почасти містить в "ЛНВ" та інших виданнях.

Маючи високу освіту і академічний титул доктора, Франко мав би бути "паном" професором високої школи, як це діялося з його ровесниками, що зайнявши такі становища, або урядово-адміністративні, забувають за своїх селянських чи робітничих батьків, відриваються від свого трудового суспільства і стають на службу своїх національних та соціальних гнобителів. Франко таким не був, він ніколи не зрадив свого трудового селянського і робітничого суспільства, він був йому вірним від народження, через все своє тяжке життя, повне переслідувань і поневірянь, і таким помер. Це характерна риса всіх, що вірять у свої сили, здібність, певність, волю і данне природою провідництво. Він все своє життя, знання, енергію і працю спрямував тільки для того, щоб служити своїй упослідженій національно і соціально нації – класі: трудовим масам селянським і робітничим. В добу життя Івана Франка це й була Українська нація, і такою вона є й тепер, з частиною трудової інтелігенції, яка вийшла з тих трудових клас.

Франко трибун збірного протесту всього українського народу, його однаково обходило тяжке життя і гніт як під пануванням цисаря Австро-Угорської імперії, так і під "високою" рукою царя православного імператора Російського.

Коротка доба, від 1875 до 1895 р. в українській історії позначилася революційною національною і соціальною боротьбою веденою керівною чет – віркою рушійних трудових мас: Михайлом Драгомановим, Іваном Франком, Михайлом Павликом і Сергієм Подолинським.

За гарячу любов до свого поневоленого народу, виявлену словом, думкою і діями, Франко поніс найтяжчі моральні, матеріальні і фізичні терпіння.

"Батьки народу" з "Нової Ери" /сучасним терміном можна назвати ляхомани, полонофіли, чорносотенці-реакціонери/ постаралися, щоб Франкові була закрита дорога до праці не тільки в Львівському університеті, але й у всіх українських установах, організаціях і видавництвах. Щоб жити самому і живити родину І.Ф. змушений був стати на чужу роботу заради заробітку; змушений працювати в польських газетах, журналах і видавництвах. Для Франка це найтяжчі душевно-моральні переживання: відштовхнутий "рідною елітою" від творчої праці для свого народу і загнаний на чужий двір "двірником". Чи не трагедія, яка може й була початком трагедії Ук-

раїни пізніше, в роках 1917-1919?

Про "співжиття" Івана Франка з українською "елітою" розповідає д-р Лука Луців так:

"Суспільно-політична праця Івана Франка причинилася до того, що між ним і українським громадянством виник конфлікт, який тривав довгі роки. Сам Франко пізніше заявляв, що майже 20 років він прожив "серед переслідування властей та ворожнечі громадянства". /На жаль не подано джерела. С.З./. Після арештування Франка, громадянство відвернулося від нього, уважаючи його за "викиненого з громадянства". Ніхто йому не допоміг, втікали від нього на вулиці, коли він вийшов з тюрми. В своїй родині не міг він знайти порозуміння для своїх ідей і співчуття для своєї долі, бо селяне віддавали дітей до школи на те, щоб пізніше бачити в них "пана", а не політичного в'язня, якого жандарм, немов злочинця, приводить до села. Громадянство вороже поставилося до Франка і за його погляд на релігію. Тоді в деяких колах європейської інтелігенції вважали, що наука суперечить релігійним догмам, і гадали, що через кількадесят років люди перестануть вірити в Бога". /Календар "Свободи" на рік 1956, стор. 23/.

Наші зауваги: вислів д-ра Л.Луціва "Конфлікт Івана Франка з громадянством" не відповідає правді, бо у І.Франка з українським громадянством ніякого конфлікту ніколи не було, цебто масою українського трудового селянства і робітництва, але до конфлікту прийшло з Львівською клікою інтелігентів, т.зв. "елітою" і святоюрськими уніятами єпископами та попівством. А це ніяке громадянство, тільки паразитарне нашарування на українському суспільстві, як скажимо для порівняння: мох або лишай на корі здорового дуба, або омела на гілках дерева. Ні паразитарного моху, лишай, ніхто не називає дубом, ні паразитарної омели ніхто не називає деревом.

Тому й далші твердження про "конфлікт... з громадянством" не мають ні підстав, ні правди, тільки фальшиве обвинувачення Івана Франка. Так само неправдиве твердження, що "В своїй родині не міг він знайти розуміння для своїх ідей і співчуття для своєї долі"... Це справа родинна і і непокликані не мають права забирати в цій матерії голос.

Під тягарем матеріальних злиднів, хвороби і моральної депресії, якої зазнав від свого оточення, цебто того невеликого кількості "елітного" реакційного прошарку, Франко змушений був вступити на компроміс, а не капітуляції, з тими противниками, з якими провадив боротьбу до цього часу. Тільки цим моментом можна пояснити його відхід від заснованої ним "Русько-Української Радикальної Партії" і спричинитися до організації опортуністичної і клерикальної "Української Національно-Демократичної Партії", заснованої 27.XII.1899 р. у Львові. Згодом Франко стає членом Наукового Товариства ім. Т.Шевченка у Львові. З Михайлом Павликом холодні відносини, а з своїм учителем Михайлом Драгомановим з критичного наставлення переходить у противне трактування. /Тепер московсько-чорносотенна агентура в одному нацистичному середовищу зручно використовує ці пи сання Франка проти Драгоманова/.

1908 р. Франко захорів на невилічиму недугу - прогресивний параліч. Свідомий наслідків такої хвороби Франко не покинув своїх намірів боротися за визволення трудового народу українського з національної і соціальної неволі аж до останнього дня свого тяжкого життя.

28 травня 1916 р. Іван Франко помер у Львові, в час першої світової війни, в прифронтовій смузі, в нужді і біді, покинутий українською "елітою". Не простило йому й попівство та скорумповане урядовими посадами міщанство.

Смерть Франка показала наочно всій Україні і цілому світові, чим Він був для Трудової України і який він мав "конфлікт" з громадянством. Він помер як Великий син України, як борець і Каменяр Трудової України, Він її не зрадив і відійшов у вічність як трудівник, соціаліст, ідеаліст-народник. Франка поховано на Личаківському цвинтарі у Львові. Біля 10.000 трудового народу і поступової ліберальної інтелігенції проважало покійника вічний відпочинок.

Але не простили "гріха" І.Франкові церковні ритуалісти і "християнські моралісти" – українські уніятські єпископи та священство. Про цей сумний епізод один з учасників похорону писав так:

"Тільки в однім живучі показалися малими супроти Великого Покійника. Маємо на думці справу участі духовенства в похороні. В сій справі було два шляхи, однаково гідні імені Івана Франка. Або духовні власті, маючи на увазі значіння особи Покійного для народу, зійдуть зі свого формалістичного становища й, хоч Покійник не був "вірним сином церкви", похоронять його з усією величавістю церковних обрядів, заставляючи суд Найвищому Судді, особливо, що останні роки перед смертю не тільки тіло, але й дух Покійного нездужав. Або, коли духовні власті стоятимуть на своїм формалістичнім становищі, похоронити Покійника без участі духовенства, маніфестуючи незалежність громадянства від церковного формалізму в оцінюванні й шануванні заслуг великих синів народу. Однак ані духовні власті не змогли піднятися вище церковного формалізму ані громадянство не змогло здобутися на незалежність від нього. І вийшов компроміс, негідний пам'яті Івана Франка: духовні власті вислали одного священника, небом роблячи ласку грішникові, а громадянство ту ласку прийняло". /Др. М. Лозинський Іван Франко. Відень 1917 р. Накладом Союза Визволення України. Стор. 35/.

Та коли ми пишемо ці рядки, коли весь трудовий люд України святкує соту річницю народження Великого Каменяра – Франка, коли поступова інтелігенція українська в еміграції і собі приєднується до голосу мільйонів з рідних Земель, – в цей час уніятське українське духівництво /що фальшиво себе ще називає "українські католики"/ в еміграції, залишилося вірне традиції своїх "батьків" старої рутенської попівщини, з передпівсотні років, і так само ігнорантно і ворожо відноситься до пам'яті Івана Франка.

Обскурантизм, злопам'ятність і відречення від Франка є тим самим і відреченням від українського трудового народу, є пихою тих формалістичних ритуалістів, що ще й нині жирують з несвідомих трудових мас, за які все своє життя боровся Великий Покійник.

Та це й добре що так сталося: Франко не потребував і не потребує ні попа, ні кадила, ні кропила, ні панахиди, ні церковних ритуалів. Великий Каменяр це передбачував і висловив у своєму творі "Товаришам із тюрми" в 1878 р. так:

"Обриваються звільна всі пута,
Що зв'язали нас давнім життям;
З давніх брудів і думка розкута –
Ожиємо, брати, ожиемо!

Ожиємо новим ми, повнішим
І любов'ю огрітим життям;
Через хвилі мутні та бурхливі
До щасливих країв попливем.

Через хвилі нещастя і неволі,
Мимо бурь пересудів, обмов,
Попливе до країни святої,
Де братерство і згода й любов.

Ми ступаєм до бою нового
Не за царство тиранів, царів,
Не за церков, попів ані бога,
Не за панство неситих панів.

Треба твердо нам в бою стояти,
Не лякатися, що впав перший ряд,
Хоч по трупах наперед ступати,
Ні крок не вертатися взад.

Франко закликав до праці і твердої та рішучої боротьби за кращу долю свій нарід. В творі *Semper Idem*, з 1880 р. вірив в правоту поневоленого трудового народу українського і це своє "вірую" висловив так:

Проти рожна перти,
Проти хвиль плисти,
Сміло аж до смерти
Хрест важкий нести,

Правда - проти сили,
Боем - проти зла,
Між народ похилий
Вольності слова.

З світочем науки
Проти брехні й тьми -
Гей, робучі руки,
Світлії уми!

Ще те не вродилось
Гострес залізо,
Щоб ним правду й волю
Самодур зарізан!

Ще той не вродився
Жар, щоб в нім згорідо
Вічне діло духа,
Не лиш вутле тіло.

Франко витерпів дуже багато від державної бюрократії і польської шляхти, що тоді панувала в Українській землі-Галичині, натерпівся він знущань і від своєї "рідненької" реакційно-заскорузлої "еліти". Щоб загартувати в боротьбі своїх товаришів по праці, щоб вони не очікували за своєї праці "печених голубів", а готові прийняти тяжкі удари моральні, матеріальні і фізичні, Франко у своїх вірші "Товаришам" радить:

І вас зі своїх зборів проженуть	Брехнею, й вас полічать між зло
Старих порядків лицарі гордії,	/дії...
Ім'я і діла ваші прокленуть	
І крикнуть: "Зрада! Пагубнії мрії!"	На суд потягнуть вас, начинять
І вашу добру славу оплюють	/вами
	Всі тюрми, все покличуть проти
	Людей і бога. /вас -

Тому радить своїм товаришам до видержаності і до впертої боротьби до останніх сил своїх. В творі "Каменярі" каже:

Лупайте цю скалу! Нехай ні жар, ні холод
Не спинить Вас! Зносіть і труд, і спрагу, й голод,
Бо вам призначено скалу оцю розбити!

Проти фальшивих патріотів Франко виступає у вірші "Сідоглавому":

Ти, брате, любиш Русь,
Як хліб і кусень сала,--
Я ж гавкаю раз-в-раз
Щоби вона не спала ..

Ти любиш в ній князів,
Гетьмання, панування,--
Мене ж болить її
Відвічне страждання.

Ти любиш Русь - за те
Тобі і честь і шана;
У мене ж тая Русь --
Кривава в серці рана.

.....
Наплюй! Я, синку, ліпше знаю
Всю ту патріотичну зграю
Й ціну її любовних фраз.

Франко в працю вложив все своє страдальне життя, праця давала йому порив й талант творчий, праця стала його заповітом:

Земле, моя всеплодюча мати, Силу рукам дай, щоб пута ламати,
Сили, що в твоїй живе глибині, Якість думкам - серце кривді влучать,
Краплю, щоб в бою сильніше стояти, Дай працювати, працювати, працювати,
Дай і мені! В праці сконать.

Франко вірив в могутність і сили свого народу, і висловив віршем:

Розвивайся, ти високий дубе, Розпадуться пута віковії,
Весна красна буде! Тяжкії кайдани,
Розпадуться пута віковії, Непобіджена злими ворогами
Прокинуться люде. Україна встане.

Встане славна мати Україна
Щаслива і вільна -
Від Кубані аж до Сяну річки
Одна нероздільна

А в прологові до поеми "Мойсей" віщує:

Та прийде час, і ти огнистим видом
Заслеш у народів вільних колі,
Труснеш Кавказом, вперешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі,
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.

Гимнами боротьби за соціальну справедливість в 1902-1905 роках, і 1917 - 1919 роках були, та ще й тепер ними є, твори І.Ф.: "Гимн" і "Не пора, не пора"...

Г И М Н.

Вічний революціонер
Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, дасть й волю,
Він живе, він ще не вмер.
Ні попівськії туртури,
Ні тюремні царські мури,

/советські мури - тепер.С.З./
Ані війська муштровані
Ні гармати лаштовані,
Ні шпійонське ремесло
В гріб його ще не звело.

Вічний революціонер
Дух, наука, думка, воля
Не уступить пітьмі поля,
Не дасть спутатись тепер.
Розвалилась зла руїна,
Покотилась лавіна,
І де в світі тая сила,
Щоб в бігу її спинила,
Щоб згасила, мов огонь,
Розвидняючийся день

II.

Не пора, не пора, не пора
Москалеві й лихові служить!
Довершилась України кривда стара,-
Нам пора для України жить.

Іван Франко був велетнем якого ми повинні глибоко шанувати і по його правді жити, кажучи його ж словами з поеми "Похорон":

Товариша у боротьбі за волю
Войовника, що був проводир нам,
І сівача, що сів кращу долю,
Будівника, що клав величний храм
Будущини..."

Іван Франко, по Тарасові Шевченкові, є другим пророком Української нації, який пророчив такими словами: "Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю".

З цим духом і печаттю український трудовий нарід йшов вже півстоліття і піде далі в боротьбі зі всіма ворогами своєї волі, аж доки не вибере собі Суверенної Соборної Республіки Трудового Народу України.

С.Зеркаль.

Іван Франко.

Д Е - Ш О П Р О С Е Б Е С А М О Г О .

Ця "автобіографія" по перше появилася в 1897 р. в польській мові. За це у "Ділі", органі народонців, Франка названо "польським журналістом" і "скаженим вовком". Редакція.

Є письменники, що їх життєпис є цікавіший як їх твори, що їх твори є лише додотком до їх характеристики, частиною їх життєпису. Це генії, вибранці долі, великі і оригінальні в добрім і злім, в щасті і стражданню. Це корифеї літератури, творці нових напрямків, їх можна назвати викладачами того часу, в якому жили, а їх життєпис в кожному разі, в більшій чи меншій мірі, буде глибоким вникненням в тайни духа їхньої епохи, бо в них немов знаходить свій зміст і утворюється цей дух, знаходить свій найсильніший вислів. Мені здається, що тільки такі письменники зацікавляють на докладні і з цілим апаратом джерел опрацьовані біографії, бо їх життя, саме через себе, є таким же архитвором, як їх твори, а навіть невміло розказане збагачує скарбницю людського духа.

За невеличким гуртом цих велетнів іде велика юрба письменників-робітників і ремесників, менше чи більше працьовитих, впливових, шанованих і заслужених, що однаке не доростають до міри тих майстрів.

Печуть вони - як говорив Крашевскі - щоденний хліб для умовного споживання, розбивають на дрібну монету ці грудки ідеального золота, що їх видобули майстри з таємних глибин натхнення, заповнюють свою працю створені через них рямі. В цих людей звичайно бібліографія їх творів вистарчає за життєпис, людина немов зникає після того, що зробила. Такі письменники не знаходять біографів: вони є ті робітники, що допомагають будувати будинок цивілізації, але їх прізвища не випишують на фронтоні цього будинку.

Як один з цих робітників, що докладають цеглу по цеглі до цієї будови, ніколи сильніше не відчував я того свого характеру, як в хвили, коли з обов'язку чести маю представитися польській суспільності, якій до рук подаю збірник своїх новелістичних образків. Як маю про себе сказати? Як я вродився? Але цей не дуже визначний випадок трапився кожному з нас, шановні читачі. Як я де-чого вчився? Як любив і страждав? Але ж і фарисеї роблять те саме, говорячи словами "святого Писма".

А поза тим нічого нема в моїм житті гідного уваги, крім цієї сверблячки до писання, крім нахилу до обсервування людського життя в його найрізноманітніших проявах, крім цієї незаспокоєної ніколи і нічим гарячки, що змушує мене перейматися стражданнями і радостями, думками і мріями других людей. Але й ті всі патологічні прикмети не є нічим характерним для мене; це, здається, звичайні прикмети письменницького ремесла.

Що ж отже в цієї нікчемної людини можна назвати оригінальним?

На це питання Гетого відповідаю: хіба те, що я є українець, що правдоподібно походить від зукраїнізованих німецьких колоністів, що батько мій був звичайним мужем і робив паншину, — не поміжкові, але цісарсько-королівській камері, не мав ні читати ні писати, але злимо цього він був людина світла і віддав мене, хорохиту і до селянської праці нездібну дитину, до школи. Дотепер вихід з-під мужицької стріхи на ширшу — публічну арену буває в нас рідко надзвичайно рідкою. Дродився я в 1856 р. в Нагуєвичах, дрогобильського повіту, ходив два роки до сільської школи в Ясениці Сільній, потім до т.зв. нормальної школи у Василях в Дрогобичі, а опісля тут же до гімназії. Скласти іспит зрілості, записався я на університет у Львові. але навчання мого перервав соціалістичний процес 1877-8 р., до якого мене вишано Бог зна через що: ба, навіть мене засуджено на 6-ти тижневий арешт /після восьми місяців слідчої в'язниці/ за приналежність до таємного товариства, до якого дійсно ніколи я не належав, і яке, поскільки знаю, ніколи не існувало. Отже одна з небагатьох оригінальних ознак в моїм житті, бо подібна річ не кожному трапляється.

Дальший опис моїго життя заступити може бібліографічний опис моїх праць, але його полишаю я Естрейхерам 20-го століття, коли взагалі якому з них захочеться порпатися в купах щоденно-здрукованого паперу, що становлять квінтесенцію нашої літературної продукції. Скажу лише коротко, що за той час був я ще декільки разів арештований і завжди мене звільняли без судової розправи, що я мав цього скінчив університет, а навіть на превеликий жаль деяких моїх близьких братів українців відважився я здати з відзначенням докторат славистики у Відні і габілітуватися на викладачі української літератури на львівському університеті. Об'єднаній коаліції правлячих сфер зі співзвучними українцями вдалося врятувати Русь від такого нещастя, яким безумовно були би сталися мої випадки. "Бійтеся Бога, як можна цю людину пускати на університет! Подивіться лише, в якому порваному сурдуті він ходить!" Так укваліфікував мою кандидатуру брат Русин — той самий, що за свою патріотичну працю для добра Руси і Австрії одержує шість чи сім платень. Природна річ, що в зв'язку з таким аргументом кандидатура моя на приватного доцента мусіла впасти, а мотив "політичне прошле" був лише чепним прикриттям дійсної причини... Але я не хочу оскаржувати. З горечю привик я робити те саме, що о. Baudouin; який, коли його вдарено в лице сказав: "Це для мене, пане, а що ж для дітей?" Річ зрозуміла, для дітей — в данному випадкові для суспільності — треба чогось іншого. Отже замість біографічних подробиць декільки признань.

Передовсім признаюся до гріха, що мені його багато патріотів вважає за смертельний: не люблю Русинів. Побіч цієї гарячої любови, що бриває для "братнього племені" зі шпальт польських реакційних газет, мого признання може видатись дивним. Але що ж робити, коли воно правдиве? Не є я в літах наївних і засліплених коханців і можу про таку делікатну матерію, як любов, говорити тверезо. І через те повторюю: не люблю Русинів. Так мало серед них знайшов я правдивих характерів, а так багато дрібничко-вості, тісної глупоти, дволитності і зарозумілості, що, дійсно, не знаю, за що міг би я їх любити, навіть не збертаючи уваги на ті тисячі більших і менших шпильок, які вони мені часом з найкращою думкою вбивали під шкіру. Розуміється, знаю між Русинами декільки вишятків, декільки особистостей чистих і гідних всякої пошани /говорю про інтелігенцію, не про селян/, але ці винятки, на жаль, лише стверджують загальний висновок.

Признаюся до ще більшого гріха: навіть Руси нашої не люблю, так і в такій мірі, як це роблять, або вдають що роблять, патентовані патріоти. Що в ній маю любити? Що би її любити як географічне поняття, для цього я є занадто великим ворогом порожніх

Далі стор. 191.

М. Шаповал.

МАНІПРІВНЕ.

Продовження.

Тут щось діється страшно. Угорщина розплачується за гріхи своєї політики.

Була телеграма, що Теляницький, Порш, Антонович і інші їдуть на Україну. Цікаво чи наладяться зносини з Україною через Румунію.

Осінь входить в свої права. Незвичайно чудові дні і теплі ночі.

Я почуваю себе зле, бо сили падають що-дня і чую, що незабаром уже зовсім ляжу. Спішу закінчити задумані праці. Приступаю до аграрної проблеми.

26.IX.

Вчора був надзвичайний факт. Приїшов з міністерства, здається, директор консульського відділу і допитував Галана про роль місії і її відносин до Біберовича. Був ляється, що Біберович залишив міністерству, що він є єдиний представник Української Народньої Республіки і тому заявляє, щоб лише до його звертались в усіх справах України; всю кореспонденцію, що йде на дипломатичну місію, аби пересилали до його. Галаган і Шраг пояснили цьому урядовцеві всю справу і дали різні документи для справок. Сьогодні я бачив паспорт, виданий Біберовичем якомусь жидові з Долнин, підписом: "Уповноважений Представник Української Народньої Республіки".

Газета "Ukraine" завтра вийде. Галаган був у Діаманді і той "дозволив", але слово "від Тиси" цензура зволіла викинути.

2.X.

Доводиться записати чергову підлоту Біберовича і Ко. Сьогодні о 12 год' приходить до місії дедектив з якимсь папером і просить у Галана дозволу відпустити на переселення Маслака і Загороду. Галаган згодився. В папері у дедектива /це був доклад якогось офіцера для зв'язку між угорським і румунським командуванням/ стояло, що ніби Маслак та Загорода "большевики", видавали "Червону Україну", на котру гроші ніби-то давав "міністр Шаповал". До організації мовляв належав Бачинський.

Питає дедектив, на які гроші видається "Ukraine". Очевидність цієї брехні вказує на авторство Біберовича і Ко. Це мабуть помста за недавню заяву про авантюризм цього добродія, що називає себе "Уповноваженим Представником" Української Народньої Республіки /навіть не Західньої Области!/
Який все-таки мерзавець і подлец!

16.X.

Сьогодні взяв візи, щоб їхати до Чехії цілком відділя.

Інцидент був такий: Заступник чеського консуля д-р. Пазурик спочатку сказав, що "добре", потім пішов униз /мабуть до Біберовича/, і прийшовши сказав: що на жаль він не може дати візи /мені, Олосі і Софії Сергіївній/, бо "Українська місія, що тут є винну, заявила, що місія в Дуна-Палота самозванна, нікого не представляє і більше - вищка". Хай мовляв п. Галаган напише, що ці візи потрібні, то я видам. Далі говорив про "балалугство" Присутній при цьому д-р Стрипський чув усе.

Я пішов і вернувся з д-р Ляльковим і підполковником Підгорним та з двома листами: про видання візи і про письмове підтвердження його заяви. Д-р Пазурик кудись пішов з листами і, вернувшись, почав писати візи. В розмові він знову заявив, що Біберович казав, що Галаган большевик, що місія з самозванців і авантюристів.

Між іншим була досить цікава розмова про славістські теми. Словаки про нас нічого не знають.

Про увесь інцидент я написав заяву Галагану. Біберович шпівісив таку таблицю над своєю кімнатою чис. 4: "Уповноважене представництво Української Народньої Республіки" Теж саме і по французьки.

Просто жалюві річи! Такі підлоти виробляють авантюристи!

Між іншими підполк. Підгорний і Др. Ляльків випадали від Дра Пазурека, щоб він на 4 години викликав Біберовича і в присутності всіх буде заявлено, що він клеветник. Той згодився, але сьогодні й завтра він не має часу.

Отже завтра поїдемо, коли той мерзавець "дозволить". Слава богу, що з цього багна вирвусь на свіже повітря.

13 грудня 1919 року. К а р л ь с б а д.

Ось аж де опинився!

17.X. виїхали паракором на Братиславу /Словачія/. Відпіль 18.X. виїхали поїздом до Кошиць. В Кошицях промили 2 тижні і виїхали на Прагу.

Кошицькі вражіння: газети з України, приїзд і оповідання Дра Лукасевича, втікачі з Галичини, з Яблонівського табору, національне свято чехів "28 жовтня", приїзд по-лонених, приїзд "нишпорек" Гадана і Пе-кого.

В Прагу приїхав 4 листопада 1919. Вражіння:

Луковський, Штефан, Славінський, Королів і посольство. Галичани: Смаль-Стоцький, Трильовський. Педагогічна місія: Аліскевич, Тимонук. Зрада галичан на Україні /перехід до Денікіна/. Чеські соціалісти: в парламенті, в редакції, Секретаріаті. "Турботи" про моє здоров'я землячків.

В Карльсбад приїхали 30.XI.

Живемо в отелі "Post".

"Руський Комітет". Др Юранд.

Учитель Темнер.

15 грудня.

Роковини вступу в Київ.

Торік це була неділя. Парад наших військ. Ми були приїхали поїздом з Ворзеля. В хаті холодно, а на душі добре. У-вечері в українському клубі метушня. Здавалось, все буде гаразд: ціла Україна під нашим зарядом, самосвідомість неймовірно велика, одностайність.

15 січня 1920.

Чечель викликав телеграмою до Праги і сам не приїхав. Луковський пояснив, що це він з Чечелем "рішив" скликати "нараду" і мають приїхати Грушевський, Шраг, Толмачов, Чечель і я.

Польська обхоплює все ширші кола. 2 грудня Андрій Лівницький /позніше Правильський/ заключили угоду з Польщею: Галичина визнається за поляками, а долю інших захоплених поляками українських земель вирішить Антанта. "Польське" землеволодіння на Україні вирішиться окремою угодою /на користь польських поміщиків очевидно/.

Підла зрада! Підписана Лівницьким, Михайловим, Понятенком - Галичани мають право називати це зрадою.

Петлюра у Варшаві пертратував з Пілсудським і іншими. Згода досягнута... Підлота.

Незвичайно огидне вражіння роблять всі ці любителі України - Корольови, Ковалевські /обидва/, Шемети, Цегельські... і інші патріоти.

16.IV.

Теж саме. 14 - 19 лютого відбулась конференція в Празі /Членів УПС-Р за кордоном. С.З./.

25 лютого заключено блок у Відні. Я їздив до Відня і 25 лютого дістав призначення на радника по культурних справах. З того нічого не вийшло. Макаренко /член Діректорії С.З./ на це грошей не дав. Пражська місія саботує /Максим Славінський С.З./.

Був у Празі 5-9 квітня. Бачився з Винниченком. Вийшов скандал з-за Бадана, який приїмався до Володимира Кириловича /Винниченка.С.З./ в ролі "комуніста". 7-го IV. приїхав до Праги Грушевський з родиною. 8.IV. мали спільну нараду/Володимир Кирилович, Михайло Сергійович, Лукивський і я/. Луковського усунуто з посади військового агента, заступив Мельник /з Галичини/. Кажуть приїде Коновалець, щоб змінити Бартоду. Петлора все "організує" військо під керуванням польської шляхти.

Сьогодні дістав листа від Чечеля в справі Бадана. Про його чорт взяв - дивно сміття: як воно любить увиспатись скрізь. Можна бути певним, що він шпion г... банди, поставлений доглядати за Володимиром Кириловичем. Дивний В.К.: як він вірить на слово.

В Празі ввечері 7.IV. був інцидент. Хаткович підійшов до Винниченка познайомитись: "Пане Д-ре, я жалую, що й досі Вас ніхто мені не представив, тому я сам підійшов". Ми піднялись і простягли руки. Хаткович сказав - "прошу сідати". Він багато чув про "пана доктора"/Винниченка/ і "також про мене". Балакав дурниці карпатським язичієм. "у нас в Америці так говорять". Він почав щось говорити, що ми похитнули своє ім'я "руські", я почав об'ясняти м'яко, а Володимир Кирилович сказав: "панце ви об'ясняєте, пан доктор /Хаткович/ повинен знати історію свого народу"- потім Вол.Кир. взяв годинник і мені показав: "пора". Ми зстали. Хаткович зблід і сказав "моє поштеніє". Ми пішли. Вол.Кир. сміявся і назвав Х-ча дурнем, що грає роль "президента" без респ.

І ПРИЙДУТЬ ДНІ ОДЧАЮ...

І прийдуть дні останнього одчаю,
Коли ми згинемо, зійдем
Як вигнанці з одуреного краю,
З безплідним і дурним жалем.

Як чорна жмара понад степом,
І кине вних страшні громи,-
І стане все мертвецькими скелем
З одкритими дверьми.

Україна буде ще боротись тяжко,
Ще бурі мжуватимуть в стінах,
Пекучі дні кривавої розвизки
Ще пройдуть в селах і жатах.

І хто тоді в той склеп поглине -
На місці остовпіє він,
Ніхто не зможе видержать ті рани
І вид страшних, страшних руїн.

НА ВИГНАНСТВІ...

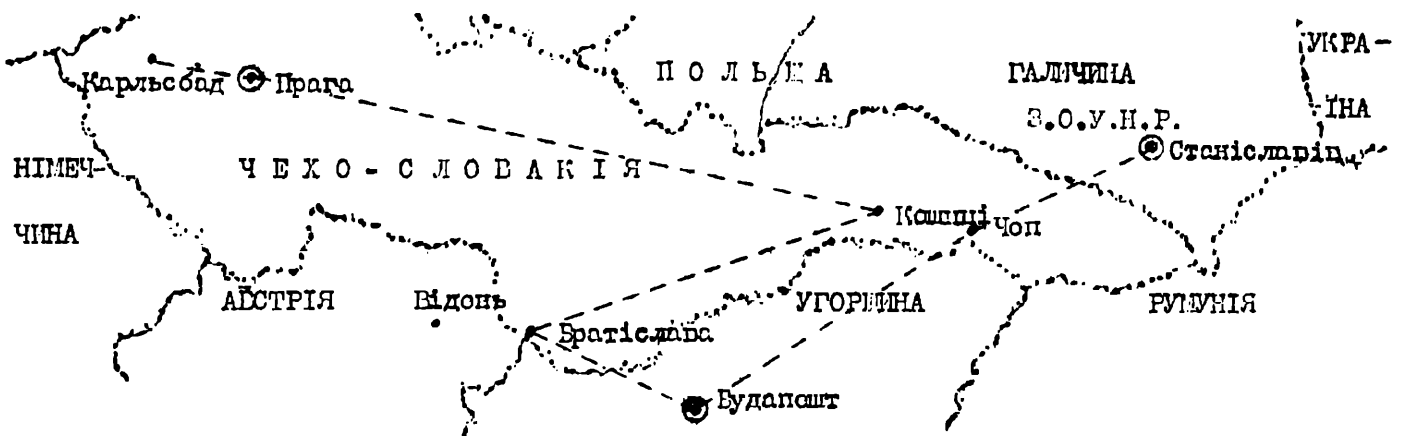
На вигнанстві вже другий рік.
Вже все згубив. Надії нема.
Лиш не замовк в душі болотний крик.
Без України білий світ - тюрма.

Я не повірю би ніколи й сам,
Щоб можна зруйнуватись так,
Щоб можна було дати своїм думкам,
Й позбутися їх відтак!

За рік я став цілком старий.
Ніхто не зрозуміє змін таких.
Ніхто не знає, який болотний чорторій
Вихристь в думках моїх.

Не хочу вірити, думати, почувати,
Жену думки всі геть,
Але ж вони вчепились і зудять
Про смерть, про смерть, про смерть.

Прага, 16 квітня 1920 р.

В П Р А З І .

Зомит 3-ій.

6 листопада 1920 р.

Неділя. Приїхали з Карльсбаду до Праги. На Кінського тр. 14 на Сміхові.

Мик.Пилипович /Кондрашенко/ розповів, що зараз відбулось засідання групи /членів УПС-Р перебуваючих в Празі і Відні.С.З./ у Луковського. Коли обговорювався мій виступ на "Святі революції" /на 12 листопада/, то Луковський виступив з заявою, що коли я буду говорити, ніби повстання проти гетьмана було українською революцією, то він виступить з контр-докладом! Заяву запротокольовано. Гидка виходка само - і славолюбців.

9.XI.Середа.

Збори групи /УПС-Р.С.З./. Я робив доклад про сучасний момент. Незвичайно дражливо відповідав Грушевський. "Темні слова; треба розшифрувати; загадка"; "Дюції". Счеркнення року праці. Відміна програми.

фактично це новий блок з закордонною групою УКП /Українська Комуністична Партія С.З./ і т.п. бредні.

"Повстання проти гетьмана - саме темне місце в українській революції"...

Я відповів спокійно...

Коли говорив, що повстання мусіло ліквідувати те, що створила своєю політикою Центральна Рада - Грушевський скипів. "А ви, пане, не були в Центральній Раді?" кинув мені. Був, але політики не робив.

Про Український Національний Союз сказав Грушевський, що йому говорили товариші з Центрального Комітету /УПС-Р.С.З./, ніби партія не брала в Нац.Союзі серйозної участі, лише так собі, послала в його другорядних есерів, яких втратити не важко для партії! Яка гнусна виходка.

Я сказав на це, що не знаю, хто йому міг таке говорити, бо члени ЦК - я, Григорієв, Лизанівський /від партії/, Янко, Івдильов, Івенець /від Селянської Спільноти/ були в Національному Союзі членами Ради. З членів ЦК в союз не входив тільки Петренко, а з не ЦК входив Івенець.

Очевидна брехня. Нащо це йому? Грушевський пів себе не серйозно, подитинячому, що всім було соромно! І це при 5 нових молодих членах. Грушевський і Луковський ведуть себе явно провокаційно, щоб викликати мене на різкості і скомпромітувати. Обміркування мого доповіді перенесено на вівторок 16.XI.

12.XI.П'ятниця.

Відбувся вечір "Роковини Української Революції". Я сказав промову на тему мого доповіді в групі. Після промови Славинський підійшов і казав про "ляпсуси". Відно, злий на мене якто. Я усміхався м'яко. Відний антантофіл! Він вірить в Антанту, що вона зробить соціалізму більше, ніж у нас в програмі...

Жалкую, що виступив на цій ... вечірці. Якось стара американка стисла вдячно мені руку за чудову промову, яку вона на жаль не могла зрозуміти /говорить по чеському/. О, поклонниця мого красномовства!

В другій половині явився Грушевський і Луковський. Луковський підішов до мене і розповідав важким тоном, що їх задержав Гілерсон /Представник УСРР в Празі.С.З./, який був у його на квартирі де вони: Грушевський, Луковський, Гілерсон і Краковецький розмовляли від 6 до 9 год. Важна дипломатична нарада! Подумавши.

Це в п'яку мені і Впливченкові. Нас вони готові вважати за контр-революціонерів.

Завтра буду виступати на роковинах Михайла Драгоманова з нагоди 25-ліття смерті. Реферат Грушевського і мій /"Соціалістичний світогляд Драгоманова"/. Сьогодні скінчив писати реферат, писав два дні - вчора й сьогодні. З Відня нема звісток.

Грушевський обробив таї книжки проти мене. Бог з ними, "революціонери". Нещасне Шра-
ження /Іраг Микола.С.З./ - жахлячок.

Обдумую справу з Українським Національним Революційним Союзом. Це необхідно. Боль-
шевикам буде не на руку. Хтось мусить рятувати нашу незалежність і революцію. Бачу,
що без боротьби з московським деспотизмом не обійдеться.

Гілерсон набуть знову обіцяє Грушевському "автокефалію церкви" і "герб" для Украї-
ни окремої. Хід опреділяє долю України! Це пікантно...

З Карльсбаду вісток нема.

14.XI.Неділя.

Відбувся день 25-х роковин Драгоманова. Читав Грушевський "Значіння Драгоманова в
соц. і нац. житті України" і мій - "Соціалістичний світогляд Драгоманова". Двоє при-
вітань - від Української Жіночої Промаді і "Української Студенської Промаді. Все бі-
до. Чехи, москалі і інші - ніхто не реагував. З москалів були-Гілерсон, Краковецький
і Сухомлин. З чехів помітив Нечаса. Кубанський Макаренко /Петро Леонтієвич.С.З./ пі-
дійшов познайомитися. Також підійшли познайомитися Гілерсон і Краковецький. Вони про
Драгоманова мало що знають - майже нічого.

Пересилаю реферати свої для друку до Відня. М.С.Грушевський і Лужковський тримають-
ся так, ніби нічого вони не грішні і сімукують прихильні відносини.

Нечас випустив якусь книжку проти большевиків.

Ходять чутки, що москалі образилися і називають його "пропекатором".

Шкоду, що виїхав з Карльсбаду: тепер буду чути всякі брехні, порушати свій спо-
кій. Це неходитиме праці. Добре було в Карльсбаді: нічого не чув, нікого не бачив, ні
які брехні не доходили - бачив гори, ялини, опокій, чужих людей, мовчав і думав. Тут
еще гуляють нерви. Все-таки ніколи не зникну до гармидору дурної міщанської череди.

Ех, як я все покину та нешком виїду в Карльсбад чи кудись ще глибше в гори та пір-
ну цілком в книжки...

Проскочила вістка, що на Україні стався в таборі монархічний переворот, ніби ареш-
товано Петлюру і т.д. Слажинський заявив, що цю брехню розпустив Віберович. Розумієть-
ся! А чому ні...

Тепер берусь за земельну справу.

16.XI.

Вчора мав розмову з Грушевським. Він розповідав про університетські курси. Нашу
участь мотивує: "научитись плавати" для нас, як лекторів, і притягати білих наших моло-
діж під нейтральну фірму Т-ва Журналістів і Письменників, бо "наші" лекції так пря-
мо побояться піти. Я висловив думку, що треба підготуватись до лекції і виступати са-
мостійно, без панів /дністрянських. Відповіді я не дав. Для мене застерігає курси: Зе-
мельну справу, Нову Історію України /від скасування гетьманщини до великої революції/
Загальна економія. Думаю, що не треба брати участі. Відмовлюсь.

Вчора мав розмову з М.Грушевським про інциденти. Він образився на фразу "Ви приве-
ли німців" /Центральна Рада/ і наговорив мені дерзостей і образ. Шкодує. Г-м... Я та-
кож. Але він не член партії. Підтвердив.

Засідання групи /УПС-Р.С.З./ відбулось без інцидентів. Настрій важкий. Розповідав
Лужковський про стики і заходи різних сфер московських. Дурниці.

Сьогодні несподівано приїхав Іраг /з Відня.С.З./. Всячому розповідає. Як звичайно,
з усіма добре... Я взагалі зморився...

17.XI.

Большевики заняли Севастополь, Сімферопіль, Феодосію. Врангель тікав в Константи-
нополь. Кримське ханство впало. Большевики роблять наступ проти українського війська

- Петлюри. Взяли Могилів-Подільський. До Різдва можуть ліквідувати увесь фронт. Петлюри, Перікіна, Балаховича. Оказується, що Шепетівку, Вишню, Міринку взяли війська Перікіна, який підлягає Врангелю, а разом з тим українське пресою б'єро стовішає, що він воює під українською командою! Ого... Треба попередити Чикаленка з "Верденом". Як він вірить, що Перекоп є "непроступний Верден!" О, наїмна чорна сотня.

Вчора Гадан розповідав, що Нечас незадоволений залученням Жуківського до московських "лівок" кол! Вчора чехи на Вацлавській площі були міліції за якісь розрухи німецькі в Етері /Жоб/. Новінізм росте згору. Сьогодні натовпи ходять скрізь і виспівують пісеньки. Розібрав одне слово "соколище".

20.XI.1920.

Вчора піїхали до Відня Шрага і Грушевський. Несподівано. Сьогодні розмовляли на групі. Знов інцидент між Жуківським - Кондрашенком. Жуківський очевидно одержав "інструкції" орудувати проти консолідації і вже сьогодні говорить "проти", а на попередньому засіданні "за". Я це йому зауважив, щоб знав, як "пінати погляд". Фраза! "позаяк наша партія підтримує харківський уряд, то консолідація українських революційних сил завчасна"... Очевидно, Грушевський з ненависті до Вишніченка не хоче й думати про ратування справи єдиноможливим способом.

21.XI.1920.

Був у Жуківського. Взяв останній свій гонорар за книжку 5.000 ч.к.

29.XI.1920.

Вчора був Володимир Кірилович, робив доклад нашій групі про стан річей на Україні. Промова тяглась його 7 1/2 годин без перерви! Враження колосальне. Страшні факти московської окупації москалів на Україні. Жуківський прийшов на збори з "звітом" Вікула про стан на Україні. Звіт зложено на підставі інформацій Малуцького в Візі. Відний большевицький граюфон - Вікул!

5.XII. 1920.

Вчора були збори групи. Дебати з приводу доповіді Вишніченка. Писно від себе Жуківський, неофіт московського большевизму. Його "резоліцію" одкинуто. Кідав фразу про приїзд Вишніченка "підтягання резервів", наче б то "звіт Вікула" не підтягання резервів і до того погане! Випадав поіменного голосування моєї резоліції. Мотиви - молоді члени не знають ідеології і програми партії, можуть прийняти постанову неспівомо. Я загрозив йому дисциплінарним судом за образу. Прийнято всіма проти Жуківського мою резоліцію.

В "Новий Доби" була погана замітка проти нас з приводу замітки Шрага. "Мішанська" партія!

2.XII. у мене був Нечас. Довго говорили на різні теми. Особливо про політику на Сході, про федерацію Галичини з Чехією. Дивні апетити вчорашніх поноволених, сьогодні вже пріють про поноволених других! З других джерел сповіщено, що кубанці, галичане і наша чорна сотня складають якогось меморандуму Масарикові про "федерацію". Венеш про це закидає тирашею в Атланти. Здається тут старається про це Нечас.

Бачив Остапчука /Лька, був. посла до австрійського парламенту, з Галичини.С.З/ Проповідує принцип "попереду збудувати свою державу"... Сьогодні з Відня приїхав чомусь Володимир Злізняк. Чи не контр-розвідка? Хоч у його є своя "особиста справа". Вчора лист Чечеля. Же окремі курси соціальних наук, з викладами соціалістів, під фірмою Соціологічного Інституту... Я був ледви не згодився. Погані настрої.

Далі буде.

С.Зеркаль.

МІНУЛІСТЬ І МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНИ.

Продовження.

По-за тил, взявши на увагу виявлення добрих намірів, які має правительство Української З о н и, я надсилаю Вам кілька старшину, аби швидко ознайомитись з головними потребами і на місці знайти спосіб їх вирішення. Я навіть зовсім готовий раніш відповісти з букарешту подати певну реальну поміч, як п.п. Петлюра та Андруський перестануть брати участь в Директорії.

Прошу прийняти, пане Президенте, мої найвиразніші почуття. Д'Ансельм".

/П.Християк, IV., ст. 103/.

Разом з листом ген. д'Ансельма приєднав і проект договору, який мав би бути заключений на підставі Деклярації Директорії /з 17 лютого 1919/ між антантськими командуваннями в Одесі і Директорією. Зміст цього проекту такий:

"І березня 1919 року.

1. Одержавши Деклярацію Директорії України від 17 лютого 1919 р. за № 854, Головний Командувачий Союзнами Силами в Південній Росії заключає згоду з Директорією по різних питаннях, зазначених в цій Деклярації, а власне для боротьби проти большевизму.

2. У випадку змін в особистім складі Директорії на протязі часу боротьби з большевизмом вступ нових членів робиться після згоди Головного Командування Союзних Сил на Півдні Росії.

3. Всі війська У к р а ї н с ь к о ї З о н и підлягають єдиному загальному командуванню, щоб-то наказам і контролю Командування Союзними Військами. Союзне Командування має контролювати та направляти залізничні. Воно підкомандирує, коли це знайде потрібні, комісарів станцій та офіцерів на дільнях та установах, котрі, маючи більше значіння, повинні бути під ближньою управою.

4. Союзне Командування прикладе сили для впорядкування фінансів. Для цієї мети будуть призначені представники Франції з повноваженнями.

5. Союзне Командування допоможе Директорії надіслати Українську Місію на Міровий Конгрес.

6. Українська Армія що до своєї внутрішньої організації творить окрему незалежну одиницю.

7. Місцана Комісія буде уповноважена розслідувати та списати всякого роду втрати, понесені за час війни і за час боротьби проти большевизму.

8. Союзне Командування не буде протиставляти тимчасовим реформам економічним та соціальним, які по своїй природі не будуть закорочувати порядку.

9. Місце перебування Директорії буде встановлено по згоді з Союзним Командуванням, беручи на увагу особливо потребу зв'язку.

10. Всякого роду матеріяли, котрі загрожує небезпека впасти в руки ворога, будуть евакуовані, згідно необхідному плану, встановленому французьким командуванням, котрим передбачається в потребі транспорт через Румунію.

11. Союзне Командування приложити всі зусилля, щоб припинити стан війни між Польщею та військами Директорії, і зажадає, щоб Комісія встановила умови переміщення, окупаційні мехі, вирішила питання про Львів і т.д. Так само воно подбає про те, щоб привести до добросусідських відносин з Румунією.

12. Політичні в'язні будуть обінені". /Християк, IV., ст. 104/

Коментарів до цих ганебних історичних документів не роблю. Вони ці документи прості і ясні. Читач оцінить сам, відповідно до його національного і соціального розуміння.

Треба дивуватися перфідності, цинізму і безмежному нахабству ген. д'Ансельма та його офіцерській кліці, що тоді перебувала в Одесі.

Та ще більше треба дивуватися самій Директорії і урядові УНР, що терпіли такі пониження і національні образи від зайдів, не спроможних на достойне зареагування.

Невідомо як довго тягнулася гра "декляраціями" і як довго та до чого б договорилися б д'Ансельм, Лляжорон і Ко з Грековим, Мацієвичем і Ко, коли б Директорія мала

силу спротиву проти червоної московсько-комуністичної навали. Але війська Директорії УНР скоро зменшувалися, бо як і старшини піддавалися большевицьким деніагогічним обіцянкам і залишали армію: не покидаючи зброї одні пішли до дому - тримати "нейтралітет" за плотом свого двора, другі пішли до большевиків - селянській і робітничій пролетаріят, який не мав нічого до втрачення. Січові Стрільці після багатьох боїв і великих переходів, зморені, стратили відпорність і теж відступали.

6 березня 1919 р. Москалі захопили Вінницю, Директорія і Уряд переїхали до Жмеринки. За кілька днів опустили і Жмеринку та переїхали до Проскурова. Але наступ большевиків так був скорий що і в Проскурові Директорія та Уряд УНР не здержалися. З Проскурова сталася розтіч Директорії і Уряду: Зах. Голови Директорії і Отаман С.Петлюра з частиною республіканського війська під командою Осипа відступили на Волинь, член Директорії Опонас Андриєвський втік до Галичини, члени Директорії Ф.Швець та Макаренко опинилися на лінії Яришівці - Гусятин; два міністри втекли до Іммануїла-Подільського, декілька міністрів втекло до Галичини а решта міністрів просто стали невідомими.

14 березня президент Остапенко формально склав державу.

Так капітулював дрібно-міщанський і дрібно-поміщанський та орієнтований на ворожу до Української державності Антанту уряд Остапенка. Це опортуністично реакційно і антантофільське орієнтування принесло Україні непоправні шкоди. Але про це скажемо інше.

5 квітня 1919 р., під натиском Українських Повстанських військ, під командою отамана Григорієва, останній вояк антанти покинув Одесу. Ген. д'Анселми втік ще 2. квітня, щоб не потрапити до рук Григорієва.

Так ганебно закінчилася орієнтація на чужі сили.

Директорія, Рада Міністрів, Трудовий Конгрес. Напад Московщини на Україну.

Раніш ми згадали про персональний і світоглядний склад Директорії і Ради Міністрів УНР і, зазначили, що вони були невіддалені і нездібні виконати тих завдань, які поклала на їх плечі Велика Українська Селянська революція і історія 14.XI.1918 р.

Аналіз керуючих і рушійних сил українських дають яскравий доказ і підтверджують наші висновки.

Як тільки трудові українські селянські маси, під керівництвом Директорії виступили проти реакційного і федералістичного режиму Скоропадського, так відразу ж активізувалися інциденти на границі України зі сторони большевицької Московщини і відновилася агітація московських комуністів та їх посіпак між трудовими масами українськими. Та доки, на початках, під впливом успіхів повстання панувала взаємна єдність між керівними і рушійними силами, доти Москва не відважувалася до відвертої війни проти України.

До зброї в час повстання про Скоропадського федерації стало понад 150.000 добровільного селянського війська /Ген.О.Бозручко - Україна у війні за державність. Новий Їрк 1954, стор. 46/.

В цей час це велика сила проти большевицької Московщини, бо Москва оточена кругом Московськими ж реакційними генералами не мала стільки сили, щоб ризикувати ще й на відкриття війни з Україною.

На протязі 2 - 3 місяців Українська Народня Республіка могла диспонувати 400 тисячними військом. На жаль і нещастя так не сталося.

Після закінчення повстання про Скоропадського, колиж керівниками УНР: в Директорії і в Уряді прийшло до двоподілу в питаннях національної зовнішньої і внутрішньої соціальної політики.

Підготоваючи повстання, організатори його М.Шаповал і В.Виниченко, до цього залучили трудове селянство організоване в Українську Селянську Спілку, обіцяючи селянству відновлення земельного закону Центральної Ради з дня 18 січня 1918 року,

який вже почав в багатьох місцях переводитися в життя, а також відновлення робітничого соціального законодавства, що по захопленню влади ген. Скоропадським з його великопоміщиками і при підтримці німецьких генералів на Україні, ці закони скасував і відновив старі царські, дореволюційні закони.

Земля селянству і справедливий соціальний законодавства, - це ті аргументи Директорії, якими поставили трудові маси до зброї.

Повстання успішно розвивалися і через місяць реакційна влада Скоропадського капітулювала а влада опинилася в руках революційної Директорії і Ради Міністрів. В новій владі міністром земельних справ став організатор повстання Микита Шаловал, який свої обіцянки: земля селянам, мав намір виконати за кожен ціну. Не довелося!

Земельного закону ніяк не далось перенести практично в життя. Причина полягала в тому, що на 18 міністрів "соціалістичного кабінету" було тільки 4 міністри справних соціалістів: В.Чеховський /УСДРП/, М.Шаловал /УПСР центр/, О.Міщук /УПСР центр/ і І.Штефан /УПСР центр/, що стояли і домагалися негайно перенести в життя земельний закон та соціально-робітничий закон. Переважаюча більшість міністрів "соціалістів", а в тім і міністри УСДРП, не опинили, колись "треба збудувати хату а потім робити в ній порядок", ніби правильно, але забули, чи не знали того, чия міністри, щоб будувати хату - треба очистити місце під хату від сміття.

В Директорії і Раді Міністрів на цю тему не сходили дискусії, міністр земельних справ М.Шаловал зривав деякі пункти земельного закону і 8 січня 1919 р. Директорія затвердила і був знову готовий до проведення. Пішов він на губернії, повіти і на село, але на місцях експоненти "соціалістичної" влади саботували, аргументуючи відомим афоризмом про "хату і порядок в ній".

Це була перша і найсильніша нагода і зброя в руках московських більшовиків проти Директорії і Уряду УНР, які проволочку з шлани законами використали для себе з успіхом.

Воїни /більшовики/ в своїй демогогічній і брохливій агітації успіш і друкованій твердили: Директорія і Міністри ваші землі не дадуть! Веріть землю самі силою! Не чекайте на міністерські розпорядження бо їх не буде! Земля ваша і ваших батьків і предків пограбована панам! Земля воїм працюючим! Діліть поміщицьку землю ще сьогодні! і т.д. і т.п. Ціли фальшиві газети більшовиків запойовували в робітничих, безземельних і малоземельних масах довір'я і руйнували довір'я до своєї - української влади.

Українське селянство не періло московських брохунів, доказали можуть бути хоч би ті факти, що коли Українська філіялка Московської більшовицької партії хотіла зробити повстання проти Скоропадського, то навіть в таких умовах реакції і поповнення не пішли на заклик КПБУ. Українське трудове селянство мало свою власну організацію: Українську Селянську Спілку, керовану відомими соціалістами і доржанишками.

Але що земельний закон не провадився в життя, а з боку урядових чиновників помітна проволочка і саботаж, це селянство помітило і констатувало фактами і доказами. З приводу цього на дні 14 - 15 січня 1919 року до Київського скликало "Парладу Виконавчого Комітету Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів з участю губернських Рад Селянської Спілки" на якій були прийняті такі резолюції:

"Виконавчий Комітет Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів, з участю представників від Губерн. Рад, на засіданнях своїх 14 - 15 січня 1919 р./по нов. стилю/, обговоривши сучасний політичний стан УНР і констатуючи, що:

1. Директорія УНР, зрозумівши класовий характер Великої Української Революції і в своїй законодавчій праці намітила шлях широким соціальним реформам на користь трудовим класам, до цього часу не змігала і не змогла утворити таких органів управління, як центри, так і на місцях, спираючись на котрі могла б переводити соціальні реформи і проводити класову боротьбу.
2. Не створивши зазначених в п. 1 класових органів, як в центрі, так і на місцях,

Директорія утворила адміністративні апарати з участю в них представників буржуазно-демократичних верств, склавши в центрі рішоманітний по способу складові **кабінет міністрів**, котрий в цілому, не розуміючи глибокого соціального напруження, зайнявся ліквідацією революційного класового руху і його здобутків і цим дискредитував **Директорію**, викликавши проти неї обурення та недовіря серед широких мас трудового селянства та пролетаріату, з одного боку, а з другого - скупивши українську буржуазію та буржуазну демократію навкруги ідеї **військової диктатури**, як необхідного фактора для боротьби проти змагань революційних мас, характеризуючи їх /ті змагання/, яко явища анархічні. Така політика і таке розуміння справи утворило на Україні становище, при котрому частини території - як **Харківщина, Полтавщина, та почасти Чернігівщина і Катеринославщина** відкинули владу **Директорії**.

3. Скликаємий **Директорією** найвищий законодавчий орган, **Всеукраїнський Трудовий Конгрес**, якому **Директорія** мусіла передати верховну владу - при зазначених вище умовах, завдяки відсутності підтримки його організованими реальними силами на місцях, не може мати практичного значіння і цим самим засуджений на бездіяльність і поставлений перед небезпечкою насильства над ним організованою буржуазією шляхом зрива його з метою не дати йому змоги взяти всю повноту влади в свої руки і використати цю владу за для переведення класової політики.
4. Зазначаючи все вищесказане і зважаючи на необхідність негайного утворення влади, яка б гарантувала трудовим класам можливість проведення їхньої класової політики, і приймаючи на увагу вимоги робітничих і селянських з'їздів України, Ц. Комітет постановляє:
 - I. Вимагати від **Директорії УНР** видання негайно, протягом одної доби, розпорядження про передачу влади в волостях, повітах і губерніях відповідним об'єднаним радам селянських та робітничих депутатів, складеним на основі пропорційності і значіння цих клас в сучасній революції, з повною залежністю кожної ради між собою по інстанціям. Комісари **Директорії** повинні скласти свої уповноваження перед цими радами, котрим належить право або уповноважити їх на дальше виконання своїх обов'язків, або призначити інших осіб.
 - II. Влада в центрі має належати **Всеукраїнському /об'єднаному/ З'їзду Рад Селянських та Робітничих Депутатів**, котрий складається з представників, обраних повітовими та губерніяльними радами.
 - III. До утворення **Всеукраїнської Ради Селянських і Робітничих Депутатів** владу в центрі **Директорія** мусить негайно передати виконавчим Комітетам **Всеукраїнських Рад Селянських і Робітничих Депутатів**.
 - IV. Не переведення цих вимог в життя або віддалення його позбавляє можливості органі селянських депутатів і членів **Селянських Спілок** продовжувати продуктивну творчу працю і брати активну участь в роботі існуючих державних установ і бути їх агентами". /П.Христич, IV, ст. 47-48/.

Така постанова організованого трудового селянства була великою пересторогою для **Директорії** і **Уряду УНР**. Це показувало що доцьогочасна політика **Директорії** і "соціалістичного" уряду довела до недовіря до них селянства і робітництва і що треба це недовіря як найскорше відстранити, щоб передати владу революційним організованим трудовим масам селянства і робітництва і перевести в життя соціальний і земельний закони. Такі заяви ЦК **Всеукраїнської Селянської Спілки** насторожили уряд і військових отаманів та ті всі дрібно-міщанські партії, що довели до такого жалюгідного стану своєю антисоціальною політикою. Та вимоги **Селянської Спілки** були відкинені **Директорією** і щоб себе рятувати, **Директорія** і **Уряд** скликали на день 16 січня 1919 року до **Київа "Державну Нараду"**.

"16 січня відбулась в **Київі** так звана "**Державна Нарада**", на якій були присутні крім членів **Директорії** й правительства, представники **УПСР, УСДРП, самостійники** - **кіїв соціалістів, Селянської Спілки й Січових Стрільців. Січові Стрільці /пред-**

станова. Стрілецької Ради/ зажадали на цій нараді передачі всієї влади в Республіці "Т р і у м в і р а т о в і": січковим старшинам К о н о в а л ь ц е в і й М е л ь н и к о в і та П е т л ю р і; мала бути це, після елів стрілецьких дипломатів, військова диктатура взагалі, на ділі ж це була б диктатура корпусу січових стрільців, на чолі з Коновальцем. Надніпрянська дрібна буржуазія й отаманія на чолі з С.Петлюрою, розуміюче добре, що це значило би, не захотіла піддатись "під високую руку" юнака Коновальця - пропозицію січовиків було одкинута. Обурені домаганнями січовиків, представники Селянської Спільни заявили /Янко/, що, коли взагалі заходить мова про диктатуру, то серйозно можна було б говорити тільки про диктатуру трудового селянства, конкретно - Центрального Комітету і Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів, осадний же корпус січових стрільців, на чолі з Коновальцем, міг би при такій ситуації перейняти на себе функції, які виконувать у московських большевиків латиські та китайські військові частини. Зрештою, представники Селянської Спільни обстоювали позицію, зазначену в наведеній вище декларації Селянської Спільни. Партія соціалістів - революціонерів обстоювала радянський устрій і домогалась передати державну владу майбутньому Трудовому Конгресові. Ліве незалежницьке крило УСДРП виступало солідарно з УПСР. Натомість праве крило УСДРП схилилось більше до диктаторської концепції /тільки не січовицької/; речники цього крила висловлювались за обмеження прав майбутнього Конгресу дорадчими функціями і за "мілітаризацію державного устрою на час війни". Сам. соціалісти висловились за диктатуру Директорії. Розбід був повний. Рішила справу Стрілецька Рада: речники її в кінці наради заявили, що все має лишитись по-старому. На цій нараді і розійшлась.

Директорію вже майже ніщо не вязало ні з трудовим революційним селянством, ні з українським пролетаріатом". /П.Христич, IV, стор. 49/.

Учасник "Державної Наради" І.Маєпа так розповідає:

"Безпорадність Директорії особливо яскраво виявилася на державній нараді, яку скликали 16 січня /1919/ в Києві. Нарада відбулася в колишньому генерал-губернаторському палаці, де раніше мешкав Скоропадський, а тепер голова Директорії Винниченко. Окрім членів Директорії й уряду, були присутні представники політичних партій та організацій, а також представники корпусу Січових Стрільців, на чолі з С.Коновальцем, А.Мельником та ін. Чомусь не було колишнього голови Центральної Ради М.Грушевського.

Відкриваючи нараду, Винниченко заявив, що з огляду на небезпечний стан республіки, Директорія, нечікаючи поки почне свої наради Трудовий Конгрес, визнала не обхідним вислухати думку представників ширшого українського громадянства щодо дальшого ведення української боротьби. Зазначив, що серед українського суспільства є три напрями, а саме: за продовження дотеперішньої політики Директорії, за встановлення диктатури пролетаріату /це так називає автор Селянську Спільну/ й за диктатуру військову, отже бажано обмінятися думками та заняти якусь спільну лінію.

Представники Січових Стрільців, О.Назарук і Юліян Чайківський, заявили, що з огляду на військовий стан вони пропонують в цілях оборони республіки встановити замість Директорії військову диктатуру в складі Петлюри, Коновальця й Мельника. Палку протибольшевицьку промову при цім виголосив Ю.Чайківський, що пізніше, в кінці 1919 року, перейшов до большевиків і там на службі в "Чека" якось загинув. Майже всі дальші промови точилися коло цієї пропозиції Січових Стрільців. Представники українських соц.-демократів, Порш і Романченко, висловились проти встановлення диктатури пролетаріату /Селянської Спільни С.З./, так і військової диктатури. Порш, натякаючи на тодішній стан української армії, заявив, що спочатку треба мати військо, а тоді вже говорити про військову диктатуру. Представники Селянської Спільни й партії соціалістів-революціонерів, О.Янко й Микита Шоповал доводили, що треба негайно встановити радянську владу на Україні з огляду на те, що цього вимагає український трудовий нарід. Янко указував на те, що на Лівобере-

режжі почалися селянські повстання проти влади Директорії.

Всі далішні промови були також проти пропозиції Січових Стрільців. Представник самостійників-соціалістів О.Макаренко полемізуючи з Янком, заявив, що партія самостійників-соціалістів була б за припинення війни з більшовиками й стала б до лояльної співпраці з українською радянською владою, коли б така дійсно утворилася. Й коли б війна з більшовиками була б війною проти окупантів-чужинців, а не боротьбою своєю внутрішньою, українською в українській державі.

З членів Директорії різко проти більшовиків висловився Петлюра, Швець говорив невиразно, Винниченко, як завжди, імпровізував і не мав ясного погляду на справу. Загалом серед промовців переважав притибільшовицький настрій, але всі знали, що маси "нейтральні" або йдуть за більшовиками. Коли після всіх цих промов представники Січових Стрільців взяли свій внесок назад, нарада нічого іншого не могла придумати, як те, що, мовляв, нехай залишається все так, як було".
/І.Мазепа - Україна в огні і бурі революції. Частина перша, стор. 83-84/.

В таких умовах мав зібратися Трудовий Конгрес України, що мав складатися з 593 депутатів Соборної України, обраних згідно "Інструкції для виборів на Конгрес Трудового Народу України", затвердженій Директорією 5 січня 1919 року в такій пропорції:

Губернії:	Мали вибрати депутатів від:			
	Селянства:	Робітництва:	Трудов.інтеліг.:	Разом:
1. Київщина	50	12	5	67
2. Харківщина	50	11	4	65
3. Поділля	47	8	4	59
4. Волинь	46	10	4	60
5. Полтавщина	46	8	4	58
6. Чернігівщина	42	9	3	54
7. Херсонщина	37	11	4	52
8. Катеринославщина	31	12	3	46
9. Таврія	14	3	1	18
10. Холмщина, Підляшя і Поліська Округа	14	4	1	19
11. Всеукраїнського заліз- ничного з'їзду	--	20	--	20
12. Всеукраїнського поштово- телеграфного з'їзду	--	10	--	10
13. Від Західньої Української Народньої Республіки /Га- лицина, Буковина та Зака- рпаття/	--	--	--	65
Р а з о м :	377	118	33	593

/П.Христюк, том IV, сторінка 59/.

22 січня 1919 року зібрався в Києві Трудовий Конгрес і проголосив соборність Українських земель в одну Суверену Соборну Українську Народню Республіку.

23 січня 1919 на першому засіданні Трудового Конгресу затверджено акт Соборності УНР. Великий і славний історичний акт, що став максимальним національним програмом найкращих і найвірніших силів Соборної України.

Через окупацію деяких теренів, нажалі вибори до Трудового Конгресу не могли бути переведені, тому з деяких теренів бракувало частини депутатів, або й зовсім.

Далі буде.

Іван Франко.

ДЕ О ПРО СЕБЕ САМОГО - Продовження зі стор. 178.

фраз, за багато бачив я світа, щоби твердити, що нідє нема такої гарної природи, як на Русі. Щоби любити її історію, для того досить добре її знати, дуже гаряче люблю загальнолюдські ідеали справедливості, братерства і волі, щоби я не міг почувати, як мало в історії Русі прикладів правдивого духа горожанського, правдивої посвяти, правдивої любови. Не любити цю історію дуже тяжко, бо майже на краці треба би хіба плакати над нею. Чи може інаю любити Русь як расу, - цю расу отяжілу, незграбну, сантиментальну, що позбавлена гарту і сили волі, так мало здібну до політичного життя на власному свідомстві, а так плідну на перевертінні найрізноморіднішого гатунку? Чи може інаю любити світлу будучність цієї Русі, якої не знаю, для якої світлості не бачу ніяких підстав?

Коли інаю цього почував себе Русиною, то, як бачив, жамовинний читачу, цілком не з причини сантиментальної натури. Приступає мене до цього передовсім почуття собачого обов'язку. Як син українського селянина, що використав чорний селянський хліб, працю твердих селянських рук, почував себе до обов'язку панівною цілого життя відробити ці шеляги, що їх видала селянська рука на те, щоби я міг видряпатися на висоту, де видно світло, де пахне воля, де ясніють вселюдські ідеали. Мій український патріотизм, то не сантимент, то важке ярмо, яке доля наклала на мої плечі. Я можу показувати своє незадоволення, я можу потіску проклинати долю, що вложила на мої плечі те ярмо, але скинути його не можу, другої батьківщини шукати не можу, бо тоді б я став підлим відносно власного сумління. І коли що полегшує мені дивити це ярмо, так це те, що бачу український народ, як він, хоть гноблений, отежлований і деморалізований довгі віки, хоть і нині бідний, слабкий і безпорадний, але все таки пошаву підноситься, чує в що раз ширших масах жажду світла, правди і справедливості і шукає шляхів до них. Отже варто працювати для нього і ніяка чесна праця не піде на марню.

Називають мене часто великі польські патріоти ворогом поляків. Пр маю сказати на цей закид? Чи похитатися на свідомство тих Поляків і Польок, що їх люблю, високо ціную і для яких маю всяку пошану? Ні, піду простіше: шляхом і окажу одверто: не люблю вже занадто великих патріотів, таких що мають уста повні Польці, але яких серце холодне для недолі польського селянина і найбіднішого.

Скептично аналізуючи мій власний український патріотизм, пристосовую ту саму міру і до патріотизму патентованих польських патріотів і не можу ніяк сказувати. І не думаю, що платять вони мені тою самою монетою, тільки з ще більшим відсотком.

Говорено про мене, що ненавиджу польську шляхту. Коли до польської шляхти зачислити Ожешкову і Конопницьку, Пруса і Ленартовича, Остою і Карловича /визначні народні польські письменники, що темою для своїх творів брали бідні польські версти/ - то дуже така про мене буде цілком невірна, бо ця правдива польська шляхта, ту сліту польського народу ціную і люблю, як люблю всіх шляхотних людей, власного і кожного іншого народу. Пр такім самим чуттям не обгортаю цього або того галицького шляхтича, або навіть більшої їх частини, то, розуміється, з причин цілком відмінної натури від тих, що мені кажуть любити перших. Як серед галицьких шляхтичів знайду коли які спадаточні якнятки, то не подімся вдарити по них у великий дзвін.

А тепер досить цієї сповіді. Українська приказка каже: "Не робися олодким, бо тебе злижуть, не робися кислим, бо тебе опляють". А в таких оповіданнях про себе самого нема нічого легшого, як потрапити в ту або іншу крайність. Почував, що й так сказав я не одне таке, за що мені дістануться удари з різних сторін, але хай і так буде! Того, що я сказав, не візьму назад і закінчу українською приказкою: "Добре так люїї жінці, хай мене б'ють!"

Др. Іван Франко.

/Іван Франко. Твори. Том II. Видавниче Т-во "Книгоспілка" Нью Йорк 1956. ст. 271/

"... У соту річницю народни і в сорокову річницю смерті Івана Франка - Видавництво "КНИГОСПІЛКА" /Новий Йорк. Ред./ шановує пам'ять поета пошани видання його мистецьких творів. Всі..., бачитимуть у розкладених томах цього видання не тільки книжки і літературу, але "огонь в одязі слова", полум'яний, золотий вінець слави великої людини - українця". /Зпередмови до видання: Іван Франко - Твори. "Книгоспілка"/

С.Хмелівський.

Л Я Х О М А Н І Я .

порешені

Здавалося нам, що питання в попередній нашій статті "Ляхоманія" є випадковим, що вони попливуть і не треба буде над ними зупинятися. Наразі мусимо ствердити, що це планова акція, кількох еміграційних середовищ, що має своє коріння в "Новій Ері" з доби Івана Франка і "Нормалізації" після підписання в 1930 р. Так ніби в цих подіях існує узasadнена традиція, що повторюється певним закономірним порядком.

Такий невідрадиний стан змушує нас приглянутися ближче і глибше цим шкідливим явищам з погляду української рачі і всі ці негативні прояви подавати під розвагу нашій суспільності в еміграції. Зі всіма кошпафтами на денне світло.

Після Нового Йорку і Мюнхена ляхоманія перекинулася до Лондону.

Подаємо з газети "Український Самостійник" з 24.VI.1956 деякі цитати: 30.V.1956 в "Польському Інституті Дослідів Міжнародних справ" в Лондоні відбувся випад уніятського священника Романа Лыницького, для поляків, він той редактор УГВР-івських видань, або як дехто злобно каже, належить до "двійкарів". Зі собою взяв на цій випад ще з півтора десятків своїх вірних і між ними деяких "несвірих". Цитуємо:

"Українська еміграція не тільки у Великобританії, але її центри українського політичного і культурного - наукового життя загалом, якось відгородилося від поляків. Хоч з психологічного погляду таку українську поставу можна зрозуміти, але зі становища політичної доцільності виправдати їх не можна. Дотеперішні упорядження повинні уступити місце широкій концепції співпраці двох народів, між якими - до речі - давні територіальні спори полагодила сама історія. Нині українські землі /за шпалми і незначними виїтками/, вже не входять в склад польської держави, а претенсії польських емігрантів до ЗУЗ треба трактувати, як мало шкідливий для українців польський політичний комплекс, над яким життя також перейде до нового порядку".

Так і видно, що с.Р.І. не відчув нагаїв польських гусарів на своїй шкірі в 1930 році. Для о.Лыницького сотні українських патріотів померлих польськими войками, жандармами, поліцаями являлися і таїнами, з наказу варшавських Заглоб; тисячі поранених і вчинені мільйонні шкоди українському населенню в Галичині, це все такі "дрібниці", що не слідую поляками пригадувати. А особисто для с.Р.І. "зі становища політичної доцільності виправдати їх не можна".

Далі с.І. продовжує: "давні територіальні спори полагодила сама історія". Як полагодила цю справу "історія", всім відомо: у Ялті зібралася три "волхви", тьх історичні, і за столом покритим ікрою, сміриновкою і риковкою по "братськи" в прирїй приятельській "любоши" до Української нації її пошпатували, давши поляком від Керзона-Ялтинської лінії українські землі на захід: Львівщину, Перемишлянщину, Іррасноставщину, Львівщину, Підляшшя і Полісся, що налічує біля 100.000 кв.км. і до 4,000.000 душ населення, з якого переважала більшість українців. Нічого собі "малі і незначні виїтки". А чи ви знаєте о.Лыницький, що в X - XII віках границі України були на р. Віслі і 8 км. на схід від Іракова?

І гмагольте далі:

"В останніх роках найбільшу роботу на відтинку Українсько-Польських ознайомлення преробили українські журналісти і публіцисти". Очевидно що таємно від українського суспільства. Ібода що автор статті не подав цих прїзвиз "заслужених" осібників для польської рачі. Такі кошпахти є самозванством і заслугопуть на зганблення.

"Зате ані українські, ані польські політики не завершили праці публіцистів являлись конкретними політичними діями", відкається о.Лыницький. Тьх хїба таку безвідповідальну авантюру може похвалити порядний розумний український патріот?

Пиходить, деякі наші політики є це порядні патріоти і державники, що не плон - тьхся за якимсь безхребетником, які торгують українським хрещеним лодом і землем. Підкреслюємо, деякі політики, що стрівають політиканів кар'єристів і авантюристів торгувати українською землею.

"Р.Львівський сугерував польським слухачам думку, що також в інтересі польського народу є вирвати Україну з позиції понад усе союзнаї республіки й надати їй характеру сателітної держави".

Геніальний політик і стратег о.Львівський. Отак собі попросить поляків, вони "шрвуть" України від ССР і припаднесуть о.Львівському в подарок, мовляв доброму русино ві в подяку! Та вже як журналіст мусить знати такі елементарні поняття, що завоєвонкі території нікому не дають і не повертають, тільки все це вислідом боротьби. А фінал "союзу" Петлюри і Лівницького з Польщею в 1920 році, 22.IV. - Варшавський договір, а Рижський договір, а "союзнацькі" табори смерті. А про історичні польсько-українські відносини на протязі 800 років боротьби, тож мусів би знати о.Львівський.

Поляки мають свій розум і відповідно їх апетиту на українські землі поділялися на дві нерівномірних групи: одна від "морка до морка", від Одри до Дніпра або хоч від Одри до Збруча і, друга - за т.зв. "Кондомініум", тобто щоб українські землі від Ялтинської границі до Збруча були під спільним управлінням поляків і українців. Тої землі, що на захід від Ялтинської границі не влучують. Вся польська перфідність розрахована на наївність "поцітвих русинуф". Отже шкода з поляками на ці теми говорити, вони не потребують чужого, не вигідного їм, красномовства.

Йїм радимо о.Р.Львівському /просимо не гніватися! / запропонувати полякам таж Кондомініум, але від Кракова - Вісли - гірла р. Вепру - Седлиці - Соколіз - Чарків аж до пі внічного Кавказу. На Кондомініум між Ялтинською границею і Збручем ніколи не погодилися і хай це знають і о.Львівський і поляки. На всі "розмови" й "перемови" наших ляхоманив кажемо словами українського широкого і палкого селянського патріота Микити Дановала:

"А ми йдемо, щоб ворогам сказати:
Нехай розсудить нас залізо й кров".

"Сучасна Україна" з 17.VI.1956 приносить статтю "Нивий пан Заглоба", в якій інформує своїх читачів, що в Мадриді виходить якийсь еспанський журнал, в якому міщено статтю "відомого польського патологічного україножора Едтріжа Гетриха, і яка дуже не подобається редакторам "С.У." Залляють що не хотять з ним поленізувати, але все ж та ки не видержали, заснербіла рука і дещо проговорилися, та відкрила шпро свої душки.

Гетрихам-Заглобам мало української землі подарованої їм в Ялті і вони божеволіють за Львовом, Вільною, Рижською лінією, їм того мало, що наші ляхомани їм дарують українські землі на захід від Ялтинської границі.

Нешче чого дивуватися, що еспанська імперіалістична католицька реакція відістала статтю польського імперіаліста католика і реакціонера Гетриха. Рука руку іме. По ті самі еспанські кола не відістали і не відістять української статті, це цілком зрозуміло, бо для них якісь там русини-уніати, з погляду католицизму, ні риба, ні рак.

Та "С.У." всю свою лоть спрямовує на українців, що спротивляються Заглобівсько-Гетрихівській ненажерливості і рече:

"...коли вже така "бэдюра" побачила друк, а до того ще чужомовний, то сподіємося, що серед польських кіл знайдуться особи, які-просто для підкреслення, що йдеться про відірваний шпаладок фацета, який "увірвав і втік" і робить це професійно - відіможується в цьому чи іншому міжнародньому журналі від поглядів свого компатріота".

О, свята наївність! О, свята простота! Заповняємо наших УГВР-івців, що полчки не будуть пливати в свій горшок, в якому вариться їх каша, на такі "розуми" здібні тільки наші деякі редактори. А далі репетує:

"Не задля чого іншого, як тільки заради того, щоб не вносити до й так ненормалізованих українсько-польських стосунків на снігратиї ще одного "каштушка", який може спровокувати якогось українського Гетриха до "odkucia sie". До речі, початок і на цьому відтиску зроблений: вже є перевидана десь у США книга "НА ВІСНІВ ГАНЬІВ ПОЛЬШІ". І якщо не хочемо починати нової рунди, краще їй запобігти".

УГВР-івським редакторам хочеться "нормалізованих польсько-українських стосунків", вони з кожї лізуть заложити "Польсько-Українське Т-во", щоб модри "стрийни" розширювали свій кашпучок і сипали до спільного корита "кашку", як це в Європі робить один комітет "приватних кіл" з якого підживлюються з позволення "старшого брата" наші патріоти.

